

Agnes De Bie-Kerékjártó

A magyar irodalom fogadtatása Hollandiában 1945-1994 között

Az alapos angol, német, francia tudásukról ismert hollandok szemében a magyar nyelv a mai napig kissé egzotikusnak tűnik. Az érdeklődő holland olvasó, aki ahhoz szokott, hogy eredetiben vegye kezébe a modern külföldi írókat, a magyar irodalommal csak fordításban ismerkedhet. A recepciótörténet tehát magyar-holland viszonylatban egyenlő a lefordított irodalom történetével.

A nyelvi akadályon túl a földrajzi tényező is nehezíti az irodalmi befogadást: országaink Európa egymástól alapvetően különböző régióiban helyezkednek el, s ez máig meghatározza történelmi és irodalmi fejlődésvonalaik különbözőségét.

A holland és a magyar kultúra között az egyik legszembeötlőbb különbség az irodalomról, annak társadalmi szerepéről és sajátos lényegéről vallott nézetekben mutatkozik meg. Magyarországon a kultúra évszázadok óta az ország történelmi-politikai sorsának függvényeként irodalomcentrikus. Hollandiában az egészen más jellegű társadalmi fejlődés következményeként jóval szerényebb helyet foglal el az irodalom a kultúra egészén belül. Ezzel összefüggésben mások a tengerparti országban az irodalomhoz fűződő asszociációk, szerényebb az irodalmi öntudat, az irodalmi önértékelés és visszafogottabb az irodalmi alkotások társadalmi értékelése is. A középcurópai történelmi múlt tapasztalatai ismeretlenek a hollandok előtt és ezért idegen számukra a nemzeti alaphangú, történetiséggel telítődött irodalom is, amelyben a költői státusz magasra értékelődött a társadalmi küldetésről vallott uralkodó felfogásnak megfelelően. Olyan jelentős különbségekről van itt szó, amelyeket a két ország közötti irodalmi kapcsolatok tanulmányozása során sem téveszthetünk szem elől.

A fordítások számát illetően nem panaszkodhatunk: a II. világháború óta eltelt időszakban mintegy 800 magyar irodalmi alkotást ültettek át hozzáértő és lelkes irodalomterjesztők hollandra. A legtöbb fordítás, szám szerint körülbelül 600 a líra területéről való. A verseken kívül 90 regény, 70 elbeszélés, 20 dráma és néhány gyermekkönyv képviseli napjainkban Hollandiában a magyar irodalom klasszikus és kortárs szerzőit.

A műfajok megoszlási arányai híven tükrözik a magyar irodalom belső hierarchikus rendjét, amelyben évszázadokon keresztül, egészen közelmúltunkig a költészet állt az első helyen.

A fordítások időbeli szóródása természetesen nem volt egyenletes. Az elmúlt közel fél évszázad több belső recepciótörténeti szakaszra oszlik. Ezeket a periódusokat (1945-1956, 1956-1970, 1970-1985, 1985-) egyrészt közelmúltunk nagy történelmi-politikai törésvonalai, másrészt a holland irodalmi ízlés változásai határolják be.

A II. világháború utáni években alig volt élő kapcsolat a két ország irodalma között. A holland könyvkiadók körülbelül az 50-es évek közepéig még egészen a korábbi irodalmi ízlés szerint tájékozódtak. A konvencionális formák és gondolatok restaurációs fénykorukat éltek.

A magyar fordítások vonatkozásában ez a konzervativizmus a két világháború közötti korszak félretájékoztatásának a folytatását jelentette. Akkoriban ugyanis alig jelent meg valami az értékes kortárs magyar irodalomból hollandul. Kiadtak ugyan néhány munkát a századforduló romantikus-realista irodalmából, *Mikszáth Kálmán* és *Gárdonyi Géza* egyes regényei eladhatónak bizonyultak. Valódi tömegsikert azonban a romantikus-történelmi szórakoztatóirodalom képviselői, *Harsányi Zsolt*, *Földes Jolán*, *Körmendi Ferenc*, a színpadon pedig *Molnár Ferenc* írásai arattak. A holland irodalmi kritika csak az 50-es évek közepe táján kezdte magát elhatárolni a színvonalas triviálirodalomtól: „Ezek az írások többnyire a megnyugvás, elégedettség, kiegyensúlyozottság érzéseit keltik fel az olvasókban... – írja az uralkodó irodalmi ízlésről egy országos napilap kritikusa – Az irodalom nálunk még mindig fényűzés, egy lecsillapodott, illetve nem túlságosan nyugtalankodó nép fényűzése. Viszont jelentkeznek lassan olyan fiatalok is, akik megkísérlik korunk összekuszálódott képét ábrázolni”¹ Az irodalmi ízlés tehát lassan változott, a kommerciális siker azonban még sokáig a lektűrírók mellett maradt.

Nem kedvezett akkoriban a közvetlen irodalmi kapcsolatoknak a világpolitikai légkör sem. A kezdődő hidegháborús korszakban a modern magyarországi irodalom helyett az érdeklődés egyre erősebben a Nyugaton élő magyar származású írók, elsősorban *Koestler Arthur* felé irányult. Koestler az 50-es években jelentős intellektuális kisugárzással bírt Hollandiában. *Van Heerikhuizen* 1951-ben megjelent világirodalom-történetében Koestler egymaga képviselte a modern magyar irodalmat.

1956 forradalmi eseményei Magyarországra irányították Európa figyelmét. Hollandia abban az évben tiltakozásul nem vett részt az Olimpiai Játékokon. Az egész Nyugat-Európát elárasztó emigrációs irodalmi hullám politikai aktualitásértéke miatt Hollandiában is tömeges érdeklődésre számíthatott. Sorra jelentek meg *Arnóthy Christine*, *Arvay Dezső*, *Barényi Olga*, *Bátory*

¹ *De Groene Amsterdammer*, 1957, 09-14.

Miklós, Domahidy Miklós, Jánovitch Fedor, Kisjókai Erzsébet, Méray Tibor, Pálóczi-Horváth György, Ruff Lajos és Sebestyén György írásai. A napilapok valamennyi kiadványról terjedelmes recenziót közöltek. A kritikusok a legtöbb esetben megalapították azonban, hogy a politikai dokumentációs értéken túl irodalmi-esztétikai értéket e könyvek nem képviselnek.

1956 után rövid ideig óriási érdeklődés volt minden Magyarországgal kapcsolatos jelenség iránt. Így jelenhetett meg két alapvető, hiánypótló kiadvány: 1957-ben a neves Meulenhoff kiadó nemzetközi sorozatában a német, az amerikai és a kínai irodalmat megelőzve magyar prózaválogatást közölt *Meesters der Hongaarse vertelkunst* (A magyar elbeszélés mesterei) címmel.

Az összeállító és fordító *Sivirsky Antal Jókai Mórtól Illyés Gyuláig száz év magyar prózájából* közölt szemelvényeket. 1969-ben pedig, hosszas előkészületek után megjelent végre a prózaválogatás párja, egy reprezentatív magyar líra-antológia, szintén Sivirsky Antal válogatásában. A kötet *Ady Endrétől Pilinszky Jánosig a XX. századi magyar költészettel* kívánja megismertetni a holland olvasót. Sivirsky kiadványai, kisebb szerkesztési hibáik ellenére is, hiánypótló művek, melyek igényes módon vezetik be az érdeklődő olvasót a Hollandiában addig jórészt ismeretlen XX. századi magyar irodalomba.

A 70-es évek elejére a lázas aktuál-politikai érdeklődés elcsitult és helyébe egy kevésbé intenzív, de általánosabb jellegű figyelem lépett Magyarországra, a magyar nép és a magyar kultúra iránt. A folyóiratok rendszeres publikációs lehetőséget biztosítottak azoknak a lelkes irodalmároknak, költő-műfordítóknak, akik szívügyüknek tekintették a népeink közötti kulturális kapcsolatok elmélyítését és a magyar irodalom hollandiai népszerűsítését. *Kibédi Varga Áron* irodalomtudós, költő-fordító és a kétnyelvű költő, *Dedinszky Erika* neve Magyarországon sem maradt teljesen ismeretlen. Fáradozásaik nyomán több holland folyóirat is magyar különszámmal jelentkezett, így a *Raster*, a *Mandala*, a *Kentering* és a *Wending*. Kibédi Varga cikkeiben, tanulmányaiban tudatosítja a magyar és a holland történelmi és irodalmi hagyomány közötti különbségeket és így kísérli meg közelebb hozni a holland olvasóhoz az ismeretlen és idegen hangú modern magyar költészetet: „Évszázadokon át két jellemző tulajdonsága volt a magyar irodalomnak, éppúgy, mint az egész magyar szellemi életnek: bensőségesen kötődött a nemzet gondjaihoz, de ugyanakkor Nyugat felé tekintett, nyugati hatásokat kívánt befogadni.”² – írja.

² *Wending*, 1957, 25-34 l.

Felhívja az olvasók figyelmét arra, milyen különleges helyet tölt be a magyar szellemi életben a költészet, amely az ország mozgalmas történelme folyamán, elsősorban a politikai elnyomás korszakaiban esztétikai funkciója mellett társadalmi, sőt politikai funkciót is betöltött. Igen fontos volt a történelmi-irodalmi hagyományok összevetése, ez készítette elő a talajt a kortárs magyar költészet hollandiai sikeréhez. A holland kritikusok ugyanis többször utaltak a versfordítások kapcsán arra, hogy a kiváltságos szabadsághagyományt ismerő hollandok számára a költő-próféta szerep könnyen erőltetettnek tűnhet. 1977-ben látott napvilágot a legjelentősebb és legnagyobb hatású magyar líra-kiadvány az amszterdami Meulenhoff kiadó gondozásában *De toren van het zwijgen* (A hallgatás tornya) címmel. Nagy vállalkozás volt e kivételesen szép kivitelben megjelenő antológia: a szerkesztő-fordító Dedinszky Erika és a bevezetést író, társfordítóként is fellépő Kibédi Varga Áron a kortárs magyar költészet bemutatását tűzték ki célul. A verseskönyv határozott áttörést eredményezett a magyar költészet hollandiai befogadásában. Országos és regionális lapokban számos értékelő, dicsérő hangú kritika fogadta. A kötetben helyet kapó hét költő közül négy, *Weöres Sándor*, *Pilinszky János*, *Csoóri Sándor* és *Oravecz Imre* magyarországi költő, a többiek külföldi magyarok, *Tolnai Ottó* Jugoszláviában, *Vitéz György* Kanadában él, *Bakucz József* pedig az Egyesült Államokban élt és halt meg.

Dedinszky Erika válogatása a tág látókörű reprezentáció szándéka mellett egyéni költői-fordítói tehetségéhez és a holland olvasói ízléshez is alkalmazkodott. Az eltérő holland irodalmi-olvasói hagyomány ismeretében csak helyeselni lehet, hogy a körkép, amelyet a *De toren van het zwijgen* c. antológia az olvasó elé tár, elsősorban nem társadalmi vonatkozású, erősen metaforikus kifejezésmódú, népnemzeti modell szerint írt költeményeket mutat be, hanem befelé forduló, a korunk uralkodó életérzését allűröktől és pózoktól mentesen kifejező, szűkszavú verseket, amilyenek például Oravecz Imre *Penészes kalapban* vagy Pilinszky János *Ékszer* c. költeményei.

Egy rosszmájú kritikus megkérdezte ugyan, hány szocialista-realista költemény irodott Magyarországon a válogatásba felvett versekkel szemben, mégis *A hallgatás tornya* c. antológia jelentősen megváltoztatta Hollandiában a magyar költészetéről alkotott képet. A kritikusok beismerték, hogy olvasás közben újabb és újabb előítéletek dőltek meg bennük és hogy végül is a magyar költészet olyan sokoldalú, hogy nem lehet néhány jól választott szóval elintézni. A 80-as évek elején Csoóri Sándor és Pilinszky János különálló verseskötetei is megjelentek Dedinszky Erika fordításában. Csoóri költészetét a recenziók tanúsága szerint a hollandok nem képesek valóban befogadni: „Ami Bartók zenéjében könnyedén megvalósul, zavart kelt nyelvi közegben.”³

³ *Vrij Nederland*, 1977, 06-25.

„Csoóri kevésbé győz meg mert verseiben egyfajta verbális tűzijátéknak adja át magát.”⁴ Csoóri Sándor tehát az a fajta népies költő, aki -amint az idézett vélemények sugallják – nem számíthat igazi sikerre Hollandiában. Pilinszky ezzel szemben, aki – mint ahogyan egyik holland kritikusa megjegyezte – „magyar fogalmak szerint meglehetősen csupasz költészetet ír”⁵ – igen. A holland kritika Pilinszkyt egyértelműen a modern magyar költészet legjelentősebb alakjának tartja. Összehasonlítják *Paul Celannal* és a XX. sz. legjelentősebb holland költőjeként értékelt *Gerrit Achterberggel* is. Achterberg és Pilinszky költészetének közös magját a jóvátehetetlenség-témában látják.

Kibédi Varga Áron és Dedinszky Erika kultúrmissziós munkájának eredményeként a 80-as évek közepére adekvát kép alakult ki a kortárs magyar költésze-tről Hollandiában. Legalábbis az irodalomértők és a versbarátok szűk körében, mert a versolvasás-vershallgatás Hollandiában kevesek hobbyja.

Úgy tűnik azonban, hogy a 70-es évek végétől ebben lassú változást tapasztalhatunk: az olvasó ember és az olvasás maga, sőt a külföldi irodalom olvasása kezd felértékelődni, mint a szabadidő eltöltésének módja szélesebb társadalmi rétegek körében. A korábbi évtizedekben a hollandokat, ha már külföldi irodalomról volt szó, leginkább az angolszász vagy a dél-amerikai irodalom érdekelte. A 80-as évektől tanúi lehetünk annak, hogy Közép-Európa irodalma iránt növekszik az érdeklődés. Valószínűleg kapcsolatban áll ez az orientációbeli változás az európai egységesülés folyamatával. Nagy átrendeződést jelent ez a holland szellemi életben, hiszen az ország hagyományosan Nyugat felé tekintett, a tenger felé. A hollandok számára a német határnál kezdődik a keleti oldal.

Látványos bizonyítéka volt az orientációbeli váltásnak 1989 tavaszán a holland televízió folytatásos portréfilmje, amely korunk néhány jelentős gondolkodóját, *Gabriel Garcia Márquez*t, *Jorge Semprúnt*, *George Steinert* és *Konrád Györgyöt* mutatta be. Konrád pátosz nélküli, tárgyilagos beszédmodorával, meditáló, filozofáló gondolataival rendkívüli tetszést aratott s jóllehet neve már korábban sem volt teljesen ismeretlen Hollandiában, - hiszen 1976-ban megjelent *A látogató* c. könyve, 1986-ban pedig *A cinkos* c. könyve (német fordításból), és az újságírók is gyakran emlegették Magyarországról szóló cikkekben mint disszidens író-t, – 1989 tavaszán az interjú-sorozat meglepetése, ünnepezt felfedezettje lett, aki elhomályosította a többiket. Konrádot azóta is rendkívüli szimpátia övezi Hollandiában.

⁴ *De Volkskrant*, 1979, 10-20.

⁵ *De Volkskrant*, 1983, 06-10.

Becsülik bátorságáért, amiért mindig azon van, hogy korrigálja a társadalom antidemokratikus vonásait és osztatlan elismeréssel adóznak írói tehetségének. 1988 végén megjelent könyve, a *Tuinfeest* (Kerti mulatság) hónapokon keresztül vezette az irodalmi sikerlistákat. Ez az első regénye, amelyet közvetlenül magyarból fordított *Henry Kammer*, nagy igényességgel és hozzáértéssel.

Magyar irodalmi mű esetében addig ekkora sikerre még nem volt példa. Hiszen nem csupán az irodalmi kritika lelkesedett. Kedvező szakmai bírálatot az elmúlt évtizedek során több magyar prózai mű is kapott, például 1976-ban Illyés Gyula: *Puszták népe* c. műve vagy 1977-ben *Déry Tibor: Kedves bópeer-e. Konrád Kerti mulatság* c. regényének megjelenése azonban irodalmi cseménynek számított s olvasók tömegének nyújtott lebilincselő olvasmányt. Eddig 12 kiadása jelent meg. (Ilyen számú újrayomást magyar szerzők közül csak Harsányi Zsolt egyes regényei értek el a 40-es és 50-es években.

A kritika kiemeli Konrád írásában a filozófikus és anekdotikus részek harmonikus egymásbafonódását. Pozitívumként értékeli továbbá, hogy Konrád a történelmi eseményeket nem szűk pártpolitikai szemszögből meséli el.

Ha választ keresünk arra, miért tartja a holland befogadó ezt olyan fontosnak, röviden meg kell vizsgálnunk, milyen feltűnő jellemzői vannak a társadalmi berendezkedésnek Hollandiában.

A holland társadalomban számtalan csoportosulás, egyesület, párt, szövetség, baráti kör és egyesület működik egymás mellett, amelyek vallási vagy politikai vagy érdeklődésbeli vagy valamilyen más tekintetben elhatárolódnak egymástól. A legtöbb intézményfajtából legalább kétfajta van: vallásos világnézeti alapú és állami. Általában a konfesszionálisból is legalább két változat létezik: katolikus és protestáns. Ezek a változatok teljes mértékben egyenrangúak egymással. A társadalom sok apró egységre, csoportra tagolódása az ismert „verzuiling”. A virágkorát ez a jelenség a 60-as és 70-es években élte, de a verzuiling struktúrája a nyilvános élet és a magánélet minden területét mindmáig áthatja. A holland ember gondolkodásmódját, cselekedeteinek mozgatórugóit is ebben a társadalmi szerkezetben kell keresnünk. Jellemző, hogy egyetlen csoportosulás sem követel magának abszolút többséget, abszolút igazságot. Ez ugyanis a demokratikusan működő társadalom végét jelentené. A csoportok nagy száma és sokszínűsége garantálja a szociális és politikai életben az egyensúlyt. Állandó vitázás folyik, éles a konkurrencia, de szinte soha nem vezet ez kibékíthetetlen ellentétekhez. A holland ember úgy kíván élni, hogy a saját csoportjának az elveit követi, ezért a többieket nem elég csupán tiszteletben tartani, de együtt is kell működni velük. Így tehát állandóan kompromisszumokat kötnek és koalíciókat formálnak. A koalíciós partnerek pedig gyakran változhatnak,

ezért nem szabad senkivel kibékíthetetlen háborúságba keveredni. Ebből a tartásból és pragmatikus életszemléletből ered a híres holland tolerancia. Nem egyfajta fejlett humánus életszemlélet az alapja, hanem sokkal inkább az a gyakorlati felismerés, hogy a saját szabadságom akkor biztosított, ha mások szabadságát elismerem. Ezért van meg a hollandokban az a készség, hogy tiszteletben tartsák mások véleményét. Az abszolút igazság hirdetését viszont eleve bizalmatlanul fogadják.

Napjainkban a kortárs magyar irodalom diadalmenetének lehetünk tanúi Hollandiában. Konrád György sikerét *Nádas Péter* biztató bemutatkozása követte *Egy családregény vége* c. művével 1989-ben. Ez a regény a kritikusok előtt megerősítette azt a feltételezést, amit már Konrád ébresztett bennük, hogy tudniillik a kortárs magyar irodalom rendkívül magas színvonalon áll. Nádas következő regényét pedig, az *Emlékiratok könyvét* a legtöbb holland kritikus világirodalmi színvonalúnak tartja, olyan regénynek, amelynek írója korunk legjelentősebbjei közé tartozik. Akadtak ugyan olyan kritikusok is, akik Nádas vaskos könyvét giccsesnek, unalmasnak, feleslegesnek, félresikerültnek találták. Hiányolták belőle a humort, az iróniát és a relativizálás egyéb formáit. A többség azonban *Marcel Proust* és *Thomas Mann* XX. sz.-végi utódját üdvözli a magyar szerzőben. Az *Emlékiratok könyve* is felkerült az irodalmi sikerlistára, ami a könyv nehézségi fokát, terjedelmét és borsos árát tekintve ugyancsak meglepő és örvendetes tény.

Napjainkra beigazdódott, hogy van friss és korszerű mondanivalója, metódusa és tanulsága Hollandiában a kortárs magyar irodalomnak. Nemcsak az olvasók látják ezt így, de a könyvszakma jeles képviselői is. Egészen friss a hír még, 1994 júniusának végén adták hírül a napilapok, hogy az utóbbi évek legszínvonalasabb irodalmi fordításáért járó Nijhoff-díjat Henry Kammer nyerte el Nádas Péter: *Emlékiratok könyve* c. magnum opusának lefordításáért. Egyre több irodalomértő ember kezdi sajnálni, hogy nem tud magyarul. A kiváló fordító személye azonban adott, így joggal reménykedhetünk, Konrád György és Nádas Péter nyomdokaiba a jövőben újabb magyar írók léphetnek majd s munkájukkal egyre pontosabbá, színesebbé, teljesebbé teszik majd Magyarországot, a magyar nép és a magyar kultúra hollandiai képét.

Irodalom

De Bie-Kerékjártó, Agnes: *A magyar irodalom fogadtatása Hollandiában (1945-1983)*. Budapest 1988: Studia Philologica Moderna.

De Bie-Kerékjártó, Agnes & Jastrzebska, Jolanta: *Hongaarse literatuur in de jaren zeventig en tachtig*. Groniek, Historisch tijdschrift, nr. 107 (1990), 57-68.

Jastrzebska, Jolanta: *Hongaars proza in Nederlandse vertaling*. Bzzlletin nr. 120, 41-50.

Steinmetz, Horst: *Assimilatie. Over de ontvangst van de receptie-esthetica in Nederland*. Forum der Letteren nr. 34, 273-280.

Függelék

Bibliográfia

Magyar irodalom hollandul⁶

Csoóri, Sándor: *Cantata profana* [Cantata profana]. Ford. Dedinszky Erika. Haarlem, 1979.

Déry, Tibor: *Niki of een hondeleven achter het ijzeren gordijn* [Niki. Egy kutya története]. Verhalen. Ford. Jan van Rheenen. Laren, 1958.

Déry, Tibor: *Een wolk voor de zon* [Die portugiesische Königstochter]. Németből ford. Jan van Rheenen, Benkhard Tibor. Laren-Berchem, 1962.

Déry, Tibor: *Lieve schoonpapa* [Kedves bópeer...]. Ford. Sivirsky Antal. Naarden, 1977.

Esterházy, Péter: *De Hulpwerkwoorden van het Hart* [A szív segédigéi]. Ford. Ineke Molenkamp-Wiltink. Amsterdam, 1991.

Esterházy, Péter: *Kleine Hongaarse pornografie* [Kis magyar pornográfia]. [fordító nélkül]. Amsterdam, 1993.

Füst, Milán: *Het geheim van mijn vrouw* [A feleségem története]. Ford. László Sluimers. Lochem, 1965.

⁶ Az 1945-1983 közötti periódus teljes bibliográfiája megtalálható Agnes de Bie – Kerékjártó: *A magyar irodalom fogadtatása Hollandiában (1945-1983)* c. disszertációjában [Budapest 1988: Studia Philologica Moderna].

- Galgóczi, Erzsébet: *Met andere ogen* [Törvényen belül]. Ford. Erika Dedinszky. Amsterdam, 1983.
- Galgóczi, Erzsébet: *De otterval* [Vidravas]. Ford. Katalin Kibédi Varga. [hely nélkül] 1987.
- Gárdonyi, Géza: *Slaven van God* [Isten rabjai]. Ford. Eric Brem. Amsterdam, 1948.
- Gárdonyi, Géza: *Slaven van Attila* [A láthatatlan ember]. Ford. Margit Leiker- Kozelka, Sjoerd Kozelka. Amsterdam, 1964.
- Gárdonyi, Géza: *De sterren van Eger* [Egri csillagok]. Ford. J.H.A. Kammer. Amsterdam, 1982.
- Haraszti, Miklós: *Stukloon* [Darabbér]. Ford. E. van Assendorp-Kisjókai. Baarn, 1976.
- Hernádi, Gyula: *Ik verloor* [A péntek lépcsőin]. Ford. A.L.I. Sivirsky. Lochem, 1963.
- Hernádi, Gyula: *De vesting* [Az erőd]. Ford. Erika Dedinszky. Haarlem, 1981.
- Illés, Béla: *Een lied van de vrijheid* [Fegyvert s vitézt éneklek]. Ford. Hans ter Laan. Amsterdam, 1951.
- Illés, Béla: *Karpathen rhapsodie* [Kárpáti rapszódia]. Ford. Hans ter Laan. Amsterdam, 1956.
- Illyés, Gyula: *Het volk van mijn poesta* [Puszták népe]. Ford. A. Sivirsky. Amsterdam, 1976.
- Illyés, Gyula: *Noenmaal op het kasteel* [Ebéd a kastélyban]. Ford. A. Sivirsky. Amsterdam, 1978.
- Illyés, Gyula: *In de sloep van Charon of Verschijnselen van de ouderdom*. Essay-roman. [Kháron ladikján vagy az öregedés tünetei]. Ford. A. Sivirsky. Amsterdam, 1980.
- Jókai, Mór: *De man van goud* [Az aranyember]. Ford. I. Daan. Amsterdam, 1983.
- József, Attila: *De zoon van de straat en van de aarde* [Az utca és a föld fia]. Ford. Willem Brandt, Sivirsky Antal. 's-Gravenhage, 1977.
- Kardos, György: *De 7 dagen van Abraham Bogatir* [Avraham Bogatir hét napja]. Ford. W. Friedl-Wennink. Amsterdam – Antwerpen, 1972.

- Kertész, Imre: *Kaddisj voor een niet geboren kind* [Kaddis a meg nem született gyermekért]. Ford. Henry Kammer. Amsterdam, 1994.
- Konrád, György: *De bezoeker* [A látogató]. Németből ford. Hans Hom. Amsterdam, 1976.
- Konrád, György: *De medeplichtige* [A cinkos]. Németből ford. Jan Versteeg. Amsterdam, 1986.
- Konrád, György: *Tuinfeest* [Kerti mulatság]. Ford. H. Kammer. Amsterdam, 1988.
- Kosztolányi, Dezső: *Anna* [Édes Anna]. Ford. J.H.A. Kammer. Amsterdam, 1982.
- Lakatos, Menyhért: *Berookte beelden* [Füstös képek]. Ford. E. Dedinszky. Amsterdam, 1982.
- Mikszáth, Kálmán: *De dolle graaf Pongrácz of het Beleg van Besztercze* [Beszterce ostroma]. Ford. Urb de Wael, Dirk Wolters. Amsterdam, 1952.
- Mikszáth, Kálmán: *Szelistje, het dorp zonder mannen* [A szelistyei asszonyok]. Ford. Urb. de Wael. Amsterdam, 1952.
- Mikszáth, Kálmán: *De wonderparaplu* [Szent Péter esernyője]. Ford. H.A.C. Beets-Damsté. Amsterdam – Antwerpen, 1956.
- Mikszáth, Kálmán: *Een vreemd huwelijk* [Különös házasság]. Ford. A. Sivirsky. Amsterdam, 1981.
- Molnár, Ferenc: *De jongens van de Pálstraat* [Pál-utcai fiúk]. Ford. Truus Eigenhuijsen, I. Rona. Amsterdam, 1950.
- Móricz, Zsigmond: *De gelukkige mens* [A boldog ember]. Ford. I. Daan. Amsterdam, 1982.
- Nádas, Péter: *Einde van een familieroman* [Egy családregény vége]. Amsterdam, 1988.
- Nádas, Péter: *Het boek der herinneringen* [Emlékiratok könyve]. Ford. Henry Kammer. Amsterdam, 1993.
- Nádas, Péter: *Terugkeer – Over het schrijven van Het boek der herinneringen* [Hazatérés]. Ford. Henry Kammer. Amsterdam, 1993.
- Németh, László: *Verdorpe poesta* [Iszony]. Ford. Margot Bakker. Utrecht – Antwerpen, 1964.

Örkény, István: *Rozententoonstelling* [Rózsakiállítás]. Ford. E. Dedinszky. Amsterdam, 1979.

Pilinszky, János: *Krater* (gedichten). Ford. E. Dedinszky. Amsterdam, 1984.

Sánta, Ferenc: *Het vijfde zegel* [Az ötödik pecsét]. Ford. L. Marác, N. Heijbroek. Amsterdam, 1981.

Szabó, Magda: *De andere Esther* [Az őz]. Ford. P. van Antwerpen. Bilthoven, 1962.

Zilahy, Lajos: *De geschiedenis van het geslacht Dukay I-III* [Ararát]. Angolból ford. J.G. Elburg, M. Mok. Amsterdam, 1950.

Antológiák

Meesters der Hongaarse vertelkunst. Red. A. Sivirsky. Amsterdam, 1964.

Endre Ady e.a. Werk uit Hongarije/Poëzie. Samengesteld en ingeleid door A. Sivirsky. Brussel – Den Haag, 1969.

De toren van het zwijgen: een keuze uit de moderne Hongaarse poëzie. Ford. Dedinszky Erika. Amsterdam, 1977.

Vers vuur: over zigeunerliteratuur uit Hongarije. Ford. Dedinszky Erika. Haarlem, 1982.

Hongarije. Verhalen van deze tijd. Bijgebracht door A. Kibédi Varga. Amsterdam, 1990.